

ΣΧΕΔΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΜΕ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ Κυριακή Παπαδοπούλου

Νηπιαγωγός ΠΕ60.5, Εκπαιδεύτρια ενηλίκων

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρακάτω έρευνα σκοπεύει να αναδείξει τη σημασία των παιδαγωγικών παρεμβάσεων σε μαθητές με προβλήματα στην ορθογραφία και την παραγωγή κειμένου Η παρέμβαση θα διεξαχθεί σε παιδί δημοτικού και μπορεί να προσαρμοστεί σε οποιοδήποτε παιδί ανάλογα με τις ανάγκες του. Στηρίζεται στο Πλαίσιο του Αναλυτικού προγράμματος ειδικής αγωγής (Π.Α.Π.Ε.Α) και του Πειραματικού Αναλυτικού Προγράμματος των Ειδικών Μαθησιακών Δυσκολιών (Π.Α.Π.Ε.Μ.Δ.), αναπτύσσοντας ευέλικτες καινοτόμες δραστηριότητες μαθησιακής ετοιμότητας συνδεδεμένες με τη φωνολογική ενημερότητα.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΑΙΔΙΟΥ Α

Όνομα παιδιού: Ε.

Φύλο: κορίτσι

Ηλικία-τάξη: 11-Ε΄ Δημοτικού

Στοιχεία αξιολόγησης του μαθητή: Η Ε. αλβανικής καταγωγής, δυσκολεύεται με την εκμάθηση της ελληνικής καθώς ήρθε στην Ελλάδα στα 8 της χρόνια. Μετά από αρκετά τεστ ορθογραφίας, αλλά και στην παραγωγή γραπτού λόγου φάνηκε να κάνει ορθογραφικά λάθη τα περισσότερα στις καταλήξεις ρημάτων.

Γενικός διδακτικός στόχος: Να γράφει με ευχέρεια χωρίς να κάνει ορθογραφικά λάθη

Ειδικοί διδακτικοί στόχοι: α) Να γνωρίζει τις γραμματικές καταλήξεις των ρημάτων –ίζω και –ώνω.

β) Να διακρίνει τις εξαιρέσεις των ρημάτων που λήγουν σε –ίζω και –ώνω.

Στρατηγική: γνωστική

Μέθοδοι: Διερευννητική, καθοδηγούμενη εξάσκηση, εικονογραφημένη.

Μέσα-υλικά: τετράδιο, πίνακας, κιμωλία, κείμενο, φυλλάδιο, η/υ.

Διάρκεια Διδασκαλίας: 50λ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑΣ

1. Εισαγωγική δραστηριότητα (5λ)

- Ο δάσκαλος γράφει στον πίνακα τις λέξεις **ποτίζω, χωρίζω, τελειώνω, απλώνω**, χωρίς να συμπληρώσει τα κόκκινα γράμματα. Περιμένει από τη μαθήτρια να του συμπληρώσει τα κενά. Συζητάνε τα σωστά και τα λάθη.

2. Άμση διδασκαλία/Μοντελοποίηση (15λ)

- Η μαθήτρια διαβάζει ένα κείμενο που περιέχει διάφορα ρήματα που λήγουν σε –ίζω και –ώνω. Τα κυκλώνει. Ο εκπαιδευτικός αναφέρει τους κανόνες και τις εξαιρέσεις. Τα ρήματα σε –ίζω γράφονται με –ι εκτός από **δακρύζω, γογγύζω, κελαρύζω, αναβλύζω, κατακλύζω, δανείζω, αθροίζω, πήζω, πρήζω. Τα ρήματα σε –ώνω γράφονται με –ω στην παραλήγουσα.** Στη συνέχεια ο δάσκαλος θα ακολουθήσει την εικονογραφημένη μέθοδο. Διαλέγει κάποιες λέξεις που μπορούν να μετατραπούν σε εικόνες, δηλαδή να σχηματιστεί ένα σκίτσο με τη σημασία της λέξης. Για παράδειγμα, ποτίζω και στο φόντο να φαίνεται ένα ποτιστήρι και λουλουδάκια. Το –ι δηλαδή να μετατραπεί σε λουλούδι και το -π σε ποτιστήρι. Έτσι υπάρχει μνημονικός σύνδεσμος εικόνας-λέξης. Ο εκπαιδευτικός αφήνει το παιδί να σχεδιάζει και μόνο του και είναι παρών όταν χρειαστεί βοήθεια.

3. Καθοδηγούμενη μάθηση (10λ)

- Ο εκπαιδευτικός μοιράζει ένα φυλλάδιο στο παιδί που αναγράφονται διάσπαρτες λέξεις (αγγίζω, χτενίζω, αρχίζω, γυρίζω, δακρύζω, δανείζω, αθροίζω, σκαλίζω, πληρώνω, κλειδώνω, γλιτώνω, στρώνω), αλλά γραμμένες λάθος τχ. αγγήζω, αθριζώ κοκ. Η μαθήτρια γράφει από δίπλα τα σωστά και τα συζητάνε με το δάσκαλο.

4. Ανεξάρτητη μάθηση (10λ)

- Η μαθήτρια με τη βοήθεια κατάλληλου λογισμικού στον η/υ επιλέγει τις λέξεις σε –ίζω και –ώνω που θεωρεί σωστές και αυτόματα ο η/υ της αναφωνεί αν ήταν σωστή ή λάθος επιλογή. Στη συνέχεια της δίνεται η ευκαιρία να τη διορθώσει.

5. Δραστηριότητες Ελέγχου (10λ)

- Η μαθήτρια μέσω αυτοερωτήσεων ομαδοποιεί τα λάθη της και απαντάει σε ερωτήσεις ελέγχου μάθησης των συγκεκριμένων ρημάτων, πχ. Θυμάσαι ποια ρήματα που λήγουν σε –ίζω εξαιρούνται; Τέλος, μπορεί να συμπληρώνει καθημερινά ένα ερωτηματολόγιο αν είναι ευχαριστημένη με την απόδοσή της και να ελέγχεται μαζί με το δάσκαλο η πρόοδος.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΑΙΔΙΟΥ Β

Όνομα παιδιού: Λ.

Φύλο: Αγόρι

Ηλικία-τάξη: 10-Δ΄ Δημοτικού

Στοιχεία αξιολόγησης του μαθητή: Μετά από χορήγηση άτυπων εργαλείων αξιολόγησης ο δάσκαλος συμπεραίνει ότι ο μαθητής υστερεί στην παραγωγή και ανάπτυξη του γραπτού λόγου. Δε χρησιμοποιεί συνδετικές φράσεις και δυσκολεύεται να αποτυπώσει στο χαρτί τις σκέψεις του. Το κειμενικό είδος που θα εστιαστεί παρακάτω είναι η αφήγηση.

Γενικός διδακτικός στόχος: Να επικοινωνεί το παιδί γραπτά με ακρίβεια και αποτελεσματικότητα, χρησιμοποιώντας το ύφος και τη μορφή που αρμόζει σε κάθε περίπτωση επικοινωνίας.

Ειδικοί διδακτικοί στόχοι: α) Να χρησιμοποιεί διάφορα είδη λόγου και να συντάσσει διαφορετικούς τύπους κειμένων για διάφορους σκοπούς.

β) Να γράφει μικρά κείμενα με βάση την εμπειρία του.

γ) Να καταγράφει σκέψεις και να προβληματίζεται σε περιπτώσεις φραστικών επιλογών.

δ) Να χρησιμοποιεί κειμενικούς δείκτες για τη σύνδεση φράσεων, παραγράφων και νοηματικών ενοτήτων και να χρησιμοποιεί αρχή, μέση και τέλος στις ιστορίες του.

ε) Να απαντάει σε καθοδηγούμενες ερωτήσεις, σχηματίζοντας βάση αυτών ιστορίες.

Μέθοδοι: Βιωματική μάθηση, άμεση, καθοδηγούμενη εξάσκηση.

Στρατηγικές: γνωστικές, επικοινωνιακές

Μέσα-υλικά: Πίνακας, κιμωλία, παραμύθι, καρτέλες, φύλλα εργασίας,

Διάρκεια Διδασκαλίας: 50λ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

1.Αφόρμηση-Ενεργοποίηση προηγούμενης γνώσης (5λ)

Ο εκπαιδευτικός με αφορμή την προηγούμενη μέρα που διάβασαν ένα παραμύθι τους ζητάει να εξιστορηθούν τι θυμούνται με λίγα λόγια, χρησιμοποιώντας συνδετικές λέξεις ή φράσεις, αρχικά, έπειτα, στο τέλος. Καταγράφει τις απαντήσεις στον πίνακα, διαχωρίζοντάς τον σε τρεις στήλες με επικεφαλίδες τις παραπάνω λέξεις.

2. Άμση διδασκαλία/Μοντελοποίηση (15λ)

Ο εκπαιδευτικός εξηγεί τη διαδικασία πώς γράφεται μια ιστορία, απαντώντας σε κάποιες ερωτήσεις (ποιος, που, γιατί, πώς εξελίχθηκε η ιστορία σε αρχή, μέση, τέλος). Αφού απαντηθούν αυτές για να συνδεθούν απαιτείται να χρησιμοποιηθούν οι κατάλληλες συνδετικές λέξεις, ώστε να μπουν σε χρονική σειρά. Στη συνέχεια, το παιδί διαβάζει 2 μικρές ιστορίες. Ο δάσκαλος τονίζει τα βασικά τους στοιχεία (τόπος, χρόνος, ήρωες, τι συμβαίνει στην αρχή, πρόβλημα, τρόποι λύσης, εμπόδια, λύση, τέλος). Έπειτα αναγράφει σε καρτέλες 4 από αυτά ή και άλλα φανταστικά βασικά στοιχεία (ήρωες, τόπος-χρόνος, πρόβλημα, αντικείμενο που βοηθάει στη λύση του προβλήματος). Χρησιμοποιεί διαφορετικό χρώμα για κάθε στοιχείο. Για παράδειγμα, στο πράσινο αναγράφονται διάφοροι ήρωες, στο κίτρινο το σκηνικό (τόπος-χρόνος), στο μπλε το πρόβλημα και στο πορτοκαλί ένα αντικείμενο πχ. μπάλα, καπέλο κ.α. Ο δάσκαλος επιλέγει μια καρτέλα από κάθε κατηγορία και φτιάχνει μια ιστορία, αφηγώντας την με φωναχτή σκέψη, όπως: Η Χιονάτη (ήρωας), μια μέρα καθώς περπατούσε στο δάσος (τόπος-χρόνος), βρήκε μπροστά της πεσμένο σε μια λακκούβα, ένα μεγάλο κουτί με καραμέλες. Δεν ήξερε τι να κάνει. Είχε ενθουσιαστεί. Να το ανοίξει ή όχι; Μετά από πολύ σκέψη και ενώ ήταν έτοιμη να το ανοίξει πετάχτηκε μπροστά της μια κουκουβάγια και τη ρώτησε γιατί θέλει να το ανοίξει. Η Χιονάτη τρόμαξε και της είπε από περιέργεια. Όμως, η κουκουβάγια επέμενε να μην το ανοίξει και να συμβουλευτεί το λιοντάρι, το βασιλιά των ζώων (πρόβλημα) Έπειτα, ήρθε το λιοντάρι και αφού κάνανε μια μίνι σύσκεψη αποφάσισαν να το ρίξουν στο γκρεμό, γιατί κατάλαβαν όλοι ότι το είχε στείλει η κακιά μάγισσα (λύση).

3. Καθοδηγούμενη μάθηση (10λ)

Εδώ, ο εκπαιδευτικός ζητάει από το μαθητή να θυμηθεί μια παράσταση που είχαν παρακολουθήσει με το σχολείο πριν λίγο καιρό. Στη συνέχεια θα μοιράσει φύλλο εργασίας που θα αναγράφονται τα βασικά στοιχεία (τόπος, χρόνος, ήρωες, τι συμβαίνει στην αρχή, πρόβλημα, τρόποι λύσης, εμπόδια, λύση, τέλος) και δίπλα θα πρέπει ο μαθητής να συμπληρώσει τα κενά σύμφωνα με την παράσταση. Καθ’ όλη τη διάρκεια της δραστηριότητας ο δάσκαλος παρέχει βοήθεια όταν χρειαστεί.

4. Ανεξάρτητη μάθηση (10λ)

Σύμφωνα με τον Ματσαγγούρα (2004) εδώ μπορεί να χρησιμοποιηθεί η τεχνική ημιτελών και εκτός λογικής σειράς φράσεων. Σύμφωνα με αυτήν θα δοθούν στο μαθητή φράσεις εκτός λογικής σειράς φράσεις που θα τις συμπληρώσει με πρόσθετες πληροφορίες, υποθέσεις, αξιολογήσεις κτλ. Οι φράσεις αντιστοιχούν στα δομικά στοιχεία της αφήγησης. Για παράδειγμα, ο δάσκαλος δίνει ένα φύλλο εργασίας που δείχνει πάνω μια εικόνα με ένα παιδί πάνω σε ένα χαλί και ξεκινάει η ιστορία αναφέροντας: Σκέψου ότι είσαι το παιδί πάνω στο χαλί και θέλεις να ταξιδέψεις μακριά σε άλλους κόσμους. Τι θα συναντήσεις; Κατέγραψε με τη σειρά τα γεγονότα που έγιναν, χρησιμοποιώντας εκφράσεις όπως: ξαφνικά ένιωσα..., ευτυχώς, μετά είδα κάτι..., είχα ανακαλύψει, έπειτα, ύστερα το μόνο που πρόλαβα να δω, τέλος καθώς πλησίαζα... Ο εκπαιδευτικός ενθαρρύνει και βοηθάει ελάχιστα.

5. Δραστηριότητες Ελέγχου (10λ)

Ατομική Δραστηριότητα Ελέγχου

Ο μαθητής ξαναδιαβάζει το κείμενο που έγραψε και απαντάει με τικ σε ναι-όχι στις παρακάτω ερωτήσεις:

1)Κοίταξα την εικόνα και σκέφτηκα μια ιστορία πριν ξεκινήσω να γράφω;

2)Χρησιμοποίησα τα βασικά στοιχεία (ήρωες, τόπος-χρόνος, πρόβλημα, λύση στο πρόβλημα;

3)Θα μπορούσα να γράψω καλύτερα;

4)Σύνδεσα τις προτάσεις με τις κατάλληλες λέξεις;

5)Χρησιμοποίησα τις εκφράσεις που μου δόθηκαν;

6)Έγραψα αρχή, μέση και τέλος;

7)Είναι κατανοητό αυτό που έγραψα;

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μετά το τέλος της διδασκαλίας και στις δύο παρεμβάσεις καταγράφουμε αν επιτεύχθηκαν οι αρχικοί στόχοι, τι πήγε καλά και τι όχι. Οι εκπαιδευτικοί χρειάζεται να κατανοήσουν ότι κάθε παιδί είναι διαφορετικό και απαιτείται να εφαρμόζεται εξατομικευμένο πρόγραμμα διδασκαλίας, ώστε να μπορέσει να εξελιχθεί.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2003). Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών της Ελληνικής Γλώσσας για το Δημοτικό Σχολείο. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.

Ματσαγγούρας, Η.Γ. (2004). Κειμενοκεντρική προσέγγιση του γραπτού λόγου. Αθήνα: Γρηγόρη.

Μουζάκη, Α., Πρωτόπαπας, Θ. (2010). Ορθογραφία: Μάθηση και Διαταραχές. Αθήνα: Gutenberg.

Τζιβινίκου, Σ. (2018). Αξιολογώ, Σχεδιάζω, Διδάσκω: Αποτελεσματικές παρεμβάσεις στην ανάγνωση και τη γραφή για μαθητές με μαθησιακές και άλλες δυσκολίες. Θεσσαλονίκη: Α. Στεργίου.